

skega pevca, glasbenika, ampak tudi ne posebno zainteresiranega, povprečno in celo podpovprečno glasbeno nadarjenega človeka.

Zbirka je preprosto, toda okusno opremljena. Folkloristična pomembnost zbirke je vsekakor očitna, saj s partizansko ljudsko pesmijo dokazuje sodobno ljudsko glasbeno oblikovanje in ustvarjanje. Zeleli bi, da bi nas s podobno zbirko posnemali v ostali republikah, kar bi dalo možnost za izčrpno obravnavo partizanske ljudske pesmi jugoslovanskih narodov.

Jerko Bezić

France Marolt: »Gibno-zvočni obraz Slovencev«, »Slovenske narodoslovne študije«, III. zvezek, izd. Glasbeno-narodopisni inštitut v Ljubljani, 1954, str. 9 do 82.

Pok. Marolt je ovu radnju pripremio za medunarodnu konferenciju IFMC, koja se je održala od 9 do 14 septembra 1951 u Opatiji. Radnju nije dospio završiti, ali ju je dokumentirao opsežnim materijalima sa područja muzičkog i plesnog folklor. Za tisak su radnju priredile konačno Zmaga dr. Kumer i Karla Vuk, a dr. Valens Vodušek je jedan njezin ekscerpt pročitao na konferenciji u Opatiji kao Maroltovo predavanje. U rukopisu, koji je predan konferenciji IFMC, ima naslov »Stil i tehnika tradicionalnih pjevača plesača i svirača: a) analiza bitnih elemenata i b) njihova reprodukcija«. U štampanoj radnji taj je naslov zamijenjen sa gore navedinim naslovom. U rečenom rukopisu nema materijala, koji je u radnji štampan na str. 68 do 71. Isto tako u rukopisu nije navedeno ime Tončke Marolt ispod naslova poglavlja »Razlaga koreografskih znakov«, koje je naštampano na str. 81 ove radnje.

Djelo je izdao štampom Glasbeno narodopisni inštitut u Ljubljani, poprativši ga kratkim uvodom, koji završava riječima: »Tako izpopolnjen referat nudi popoln prikaz slovenskega glasbenega folklor.« Misli sa »popunjen« sa 4 stranice teksta, koje je nakon Maroltove smrti dodala Karla Vuk (str. 23 do 27), a vjerovatno su i rezime na francuskom i engleskom jeziku dodali redaktori. On odgovara potpuno onom izvodu, koji je dodan rukopisu predatom konferenciji u Opatiji.

Tema koja se je raspravljala u Opatiji na medunarodnoj konferenciji folklorista, bila je dana kao okvirna tema: Stil i tehnika tradicionalnih pjevača, plesača i svirača. Marolt je svoje predavanje u okviru te teme zasnovao veoma opširno, mnogo opširnije, nego je to dozvoljavalo vrijeme određeno za pojedinoga predavača. Tako je to predavanje preraslo u studiju. Od nje je Marolt obradio samo one partije, koje se odnose na stilove plesa i jezične dijalekte slovenačke. Tako zvane »muzičke dijalekte« Slovenije, nazvane »na zvočja«, obradila je u svom dodatku Karla Vuk, sigurno po idejama samoga Marolta, koji je o tom predmetu sa svojim suradnicima veoma mnogo razgovarao.

Marolt je o toj temi, koju obrađuje u svom predavanju, više puta ranije pisao. God. 1935. u radnji »Tri obredja iz Zilje« pisao je o »štehvanju« i »visokem reju«. God. 1936. pisao je u radnji »Tri obredja iz Bele krajine« o Zelenom Juriju, Metliškom kolu i črnomaljskom kolu. U »Zborniku zimske pomoći« 1944. pisao je (na str. 470—488) o »Prleškoj čindari«, »Metliškom kolu« i »Črnomaljskem kolu« i još tu i tamo u povremenim časopisima. Velika je razlika između onoga što je ranije pisao i ovoga teksta u radnji »Gibno-zvočni obraz Slovencev«. U ranijim raspravama Marolt opisuje sve te plesove onako, kako ih je on našao i doživio pojedinačno na terenu. On se pomalo i oduševljava za nje. Izvjesni entuzijazam nastoji pobuditi za folklor svojega naroda i kod čitalaca. Nastoji na terenu pohvatati sve elemente: muzičke, historijske, koreografske, etnografske, sociološke itd. Medutim u ovoj radnji Maroltu je stalo do nekog sistema, do neke sinteze svega toga materijala. On nastoji dati njegovu klasifikaciju. Zato povezuje: govor, ples i muziku pod jednu kapu.

Pa kako u jeziku govori o »narječjima«, ishitrio je za muzički folklor analogni izraz »nazvučja«. U jeziku mu se radi o diferencijaciji riječi, a u muzici o diferencijaciji zvuka. Zato tamo ima narječja, a ovdje nazvučja. Ali u svoj sistem htio je obuhvatiti i plesove, pa je zato našao izraz »gibno-zvočni« i pod takvim vidom želi da dade koncizan sistem »Gibno-zvočni obraz Slovencev«.

Da li je to Maroltu uspelo?

Prije nego bismo mogli na to pitanje odgovoriti, moramo prelistati dokumentaciju ove radnje, a to je tekst, koji je u radnji štampan na str. 33 do 71. pod naslovom »V referatu citirano gradivo«. Taj dio ove edicije ima ova poglavlja:

1. Stéhujajne, 2. Twáka m i ukázana, 3. Ta lípa ma, 4. Prleški Čindara, 5. Metliško kolo, 6. Strene vijejo — žaklje šivajo, 7. Koranti, 8. Tkalečka, 9. Zeleni Jurij, 10. Fonetične karakteristike, 11. Onto-filogeneza reči, besed, stavkov, péti h vrstic, 12. Fantovska, 13. Mendirarjeva pesem, 14. Po vodi plava, 15. Tri jetrve, 16. Kresnica. Izvesti sistem za veliko područje »gibno-zvočnog obraza« jednog naroda to je suviše malo gradivo, a da bi bilo dovoljno, da se iz njega izvuku dalekosežni zaključci, i da se stvori čvrsti sistem. Sigurno je Marolt imao u vidu i drugi materijal, koji je bio njemu poznat i koji je on istraživao na terenu, ali ga u radnji nije citirao. No ipak Maroltova predilekcija za izvjesne rijetke vrste narodnih plesova, koji se mogu smatrati neke vrste »egzotičnim« plesovima, a koje je on kroz svoj dugogodišnji folklorni naučni rad često opisivao, obrađivao i isticao, ukazuje na to, da on kod izradivanja ove radnje nije imao u vidu, barem ne dovoljno, one svagdanje sadašnje, suvremene plesove, koji današ živim životom među Slovincima. One, koje pleše svatko i svagdje. Na zabavama, u gostionici, svatovima itd. Primjeri, kojima se je on u svojoj radnji poslužio imaju dvije karakteristike: to su a) p e r i f e r n i tipovi, iz Bele krajine, Prlekije, Prekmurja, Koroške, Crnomlja itd. i b) to su stari tipovi, koji danas već postepeno izumiru i nestaju.

Zato se veoma bojim, da ona, podjela slovenačkih plesova, koja se bazira na »geofizičkim uslovima«, ne će biti egzaktna. Marolt misli, da postoje tri stila narodnih plesova u Sloveniji: a) ples gorštaka, b) ples stanovnika brežuljaka i c) ples čovjeka iz ravnice. Razlikovanje se osniva na tome, što se već obični koraci u hodu razlikuju kod tih triju vrsta ljudi. Drukčije hoda gorštak, drugčije stanovnik brežuljaka, a drukčije čovjek iz ravnice. To se dakako mora odražavati i u plesovima tih tipova ljudi. To sve može biti kod onih obrednih plesova, koji se izvode u prirodi, na terenu, koji odgovara geofizičkim uslovima tih tipova, — ali šta ćemo kazati za one plesove, koji se na sva tri područja plešu na ravnom terenu, ravnom dvorištu, gdje dakle u datim slučajevima prirodnih uslova nije potrebno na primjer naprezanje mišićja kakvo je potrebno kod penjanja na veće ili manje brdo? Kako bi na primjer ravničari Prekmurci plesali prlešku »čindaru«? Ili kako bi je sami Prleki plesali na ravnom prostoru? Da li bi u plesu upotrebili veću tjelesnu snagu, nego li je ona potrebna za izvedbu u ravnici, a koju snaga treba da upotrebe, ako plešu uzbrdo?

To nije istraženo. Isto tako nisu istraženi još veoma mnogi plesovi u Sloveniji, koji bi se isto tako trebali uzeti u račun kod stvaranja zaključaka kod ovakve klasifikacije na tipove. Stoga mislim, da ova riječ Maroltova nije konačna riječ o klasifikaciji slovenačkih plesova, i da ne treba stati s daljim istraživanjem na tome području.

Vinko Zganec

France Marolt: Slovenski glasbeni folklor: »Slovenske narodnoslovne študije«, IV. zvezek, izd. Glasbeno narodopisni institut v Ljubljani, 1954, str. 5—30 + 7 stranica fotografskih priloga.

Mjeseca februara 1949. godine bilo je održano u Beogradu savjetovanje o radu folklornih grupa na poziv tadanjeg Ministarstva za kulturu i umjet-